

การเสริมรายได้ในสวนยาง

ศจีรัตน์ แรมลี

ผู้ถอดองค์ความรู้

การยางแห่งประเทศไทย
Rubber Authority of Thailand

ศูนย์วิจัยยางหนองคาย

สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

คำนำ

การถอดองค์ความรู้ด้านการผลิตยางพาราเพื่อเผยแพร่ โดยการนำความรู้และประสบการณ์จากตัวบุคคลที่ได้จากการทำงานวิจัยเป็นระยะเวลานานมาจัดทำเป็นเอกสารที่สามารถเข้าถึงได้เพื่อเผยแพร่แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการและผู้ส่งออกยาง สถาบันการศึกษา และองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผน กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการด้านยางพารา และนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา วางแผนจัดการสวนยางให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการวิจัยและพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างองค์ความรู้ และเทคโนโลยีด้านยางเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีของประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลในเอกสารประกอบการถอดองค์ความรู้ด้านการผลิตยางเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และภาคส่วนอื่นๆที่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจ และวางแผนการพัฒนาด้านการเสริมรายได้ในสวนยางของเกษตรกรต่อไป

สถาบันวิจัยยาง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1 บทนำ	1
2 การเสริมรายได้ในสวนยาง	3
ประโยชน์ของการเสริมรายได้ในสวนยาง	3
ข้อควรคำนึงในการเสริมรายได้ในสวนยาง	4
3 การปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยาง	8
การปลูกพืชแซมยาง	8
การปลูกพืชร่วมยาง	29
6 การทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆ เพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง	42
7 บรรณานุกรม	49
8 ประวัติและผลงาน	51

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรฯ และสถาบันเกษตรกร กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มรายได้ครัวเรือนให้เกษตรกรฯ และการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่การเป็น Smart Farmer และยุทธศาสตร์ของการยางแห่งประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวิจัยและพัฒนาเพื่ออนาคต กลยุทธ์ที่ 3 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนา ซึ่งในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันชาวสวนยางจำเป็นต้องมีรายได้เพิ่มมากขึ้นให้สมดุลกับค่าครองชีพ ที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้น ประกอบกับราคารายงที่ชาวสวนยางได้รับยังไม่มีเสถียรภาพที่สร้างความมั่นใจให้กับชาวสวนยาง ดังจะเห็นได้จากมีชาวสวนยางได้เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาราคายางเสมอๆ ฉะนั้นการที่ชาวสวนยางจะพึ่งรายได้จากการทำสวนยางเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันการณ์ราคายางที่เปลี่ยนแปลงตามตลาดโลกและค่าครองชีพที่สูงขึ้นได้ ชาวสวนยางจึงจำเป็นต้องมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ร่วมกับการทำสวนยาง เช่น การเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง หรือไม่ก็ระบบการปลูกพืชผสมผสานต่างระดับ

การปลูกพืชผสมผสานต่างระดับ มีวัตถุประสงค์หลัก คือจะก่อให้เกิดผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเจ้าของสวนยาง และช่วยในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สถาบันวิจัยยางเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ โดยได้มีการวิจัยและพัฒนาพืชต่างๆที่จะนำมาปลูกแซมยาง หรือไม่ก็มาปลูกร่วมกับยางมาโดยตลอดจนสามารถที่จะแนะนำให้เกษตรกรปลูกควบคู่ไปกับการปลูกยางพารา

การเสริมรายได้ในสวนยาง

การเสริมรายได้ในสวนยาง หมายถึงการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือทำกิจกรรมชนิดอื่นๆ ในสวนยาง เพื่อสร้างเสริมรายได้สำหรับเจ้าของสวนยาง โดยกิจกรรมเหล่านั้นต้องไม่มีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตของต้นยาง ปริมาณและคุณภาพผลผลิต รวมถึงมีผลกระทบด้านอื่นๆทางสิ่งแวดล้อม โดยการเสริมรายได้ในสวนยาง แบ่งเป็น 2 รูปแบบหลัก คือ การปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยาง และการทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ประโยชน์ของการเสริมรายได้ในสวนยาง

ประโยชน์ของการเสริมรายได้ในสวนยางนอกจากประโยชน์ทางตรงคือการสร้างรายได้สำหรับเจ้าของสวนยางตั้งแต่ช่วงยางก่อนเปิดกรีด ในช่วงระยะเวลา 1-3 ปีหลังปลูกยาง เจ้าของสวนยางยังไม่มีรายได้จากสวนยาง จึงปลูกพืชแซมเพื่อหารายได้ให้ช่วงเวลาดังกล่าว หรือในช่วงยางเปิดกรีดให้ผลผลิตแล้วเจ้าของสวนยางยังสามารถปลูกพืชร่วมยางหรือเลี้ยงสัตว์ควบคู่กับการทำสวนยาง เพื่อเพิ่มรายได้นอกเหนือจากรายได้จากสวนยางเพียงอย่างเดียว ในแต่ละกิจกรรมต่างของการเสริมรายได้ เช่น การปลูกพืชเสริมแซมยาง การปลูกพืชร่วมยาง การเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง และการปลูกไม้ใช้สอยหรือไม้ยืนต้นต่างๆ ล้อมรอบสวนยาง ยังมีประโยชน์ทางอ้อม คือ นำผลผลิตมาบริโภคใช้สอยจำหน่าย และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินจากมูลสัตว์หรือจุลินทรีย์ รวมถึง

เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดินให้มากที่สุด เพื่อเป็นการหารายได้พิเศษชดเชยการเสียโอกาสที่เปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชชนิดเดิมมาเป็นการปลูกสร้างสวนยางพารา

ข้อควรคำนึงในการเสริมรายได้ในสวนยาง

1. ตลาด และเงินทุน

การที่จะแนะนำให้เกษตรกรเลือกรูปแบบว่า ปลูกพืชอะไร การเลี้ยงสัตว์อะไร หรือจะทำกิจกรรมอะไรเพื่อเป็นการเสริมรายได้ในสวนยางนั้น เป็นสิ่งละเอียดอ่อนซับซ้อนพอสมควร แม้ว่าในพื้นที่นั้นจะปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ได้หลายชนิดซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อดันยาง แต่ปัญหาที่สำคัญคือเรื่องการจำหน่ายผลผลิตจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด และสถานที่ตั้งของดินควรเป็นพื้นที่ตั้งอยู่ใกล้กับตลาดชุมชนเพื่อความสะดวกในการขนส่งผลผลิตออกสู่ตลาดดังนั้นจึงต้องมีการหาข้อมูลประกอบเพื่อสร้างความมั่นใจเรื่องช่องทางตลาด ช่องทางราคาสินค้า และช่องทางของเงินทุน เพื่อเลือกกิจกรรมตามความต้องการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามเป้าหมายว่า เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาบริโภค เหลือไว้จำหน่าย หรือนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอย่างอื่นได้ และมีงานได้นานหรือทำได้ตลอดปี

2. สภาพพื้นที่

2.1 ลักษณะพื้นที่

ความลาดเอียงของพื้นที่หรือระดับความสูงต่ำของพื้นที่ปลูกยาง เช่น ถ้ามีการเลือกรูปแบบเป็นการปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยาง ควรเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช ซึ่งควรมีความลาดเทเล็กน้อยเพื่อสะดวกในการทดน้ำ และระบายน้ำออกจากแปลงปลูกพืช

2.2 ขนาดของพื้นที่

ขนาดพื้นที่สวนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์กิจกรรมการเสริมรายได้ในสวนยางของเจ้าของสวนยาง เช่น ถ้าต้องการปลูกแซมยางเพื่อใช้สำหรับการบริโภคในครัวเรือน เช่น ข้าวไร่ ก็ใช้พื้นที่ไม่มากนัก แต่ถ้าจะปลูกเป็นการค้า หรือปลูกเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมก็ต้องใช้พื้นที่มากขึ้น หรืออาจมีการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต และต้องมีการวางแผนการปลูกพืชที่ดี เพราะมีความสำคัญต่อการเลือกใช้เครื่องมือทางการเกษตรด้วย

2.3 ลักษณะของดิน

สภาพดินที่ปลูกพืชเสริมรายได้ควรมีความอุดมสมบูรณ์ของดินพอสมควร ซึ่งลักษณะของดินดี อาจสังเกตดูด้วยตาเปล่า และประเมินตามคุณภาพของดินได้ เช่น ดินมีสีคล้ำดำหรือค่อนข้างดำ

2.4 แหล่งน้ำ

น้ำมีความสำคัญต่อการเลือกชนิดของกิจกรรมการเสริมรายได้ เช่น การปลูกพืชพืชเสริมรายได้บางชนิด ต้องใช้น้ำช่วย จึงควรดูว่ามีแหล่งน้ำบริเวณใด เพื่อสามารถนำเอาน้ำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

3. ภูมิอากาศ

อุณหภูมิก็เป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกพืชเสริมรายได้ ถ้าเราเลือกกิจกรรมการเสริมรายได้ เช่น การเลือกพืชร่วมยางที่ไม่เหมาะสมกับภูมิอากาศ มาปลูกก็จะไม่ได้ผล เช่น พืชที่มีลักษณะนิสัยชอบอากาศเย็นเมื่อนำมาปลูกในพื้นที่ที่มีอากาศร้อนก็ย่อมไม่ให้ผล เป็นต้น

4. แรงงาน

แรงงานนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในสวนยางขนาดเล็กอาจจะใช้แรงงานในครอบครัวสำหรับทำกิจกรรมเสริมรายได้ในสวนยางได้ แต่สวนยางขนาดใหญ่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก บางครั้งอาจมีปัญหาคาดแคลนแรงงานกะทันหันเพราะงานบางอย่างไม่สามารถใช้เครื่องทุ่นแรงทดแทนได้จึงต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับบริหารแรงงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้

5. การปฏิบัติ

พื้นที่ปลูกยางในพื้นที่ปลูกยางใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง และเคยปลูกพืชไร่ มาเป็นเวลานานแล้ว เช่น การใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ติดต่อกันมานานหลายปี ดินมีการชะล้างมาก หรือดินแน่น ดังนั้นเมื่อการปลูก พืชชนิดใหม่จึงจำเป็นต้องไถพรวนเพื่อการเตรียมดินในพื้นที่ ซึ่งเคยปลูกมัน สำปะหลังเมื่อเปลี่ยนมาปลูกยางควรจะไถลึกแล้วเก็บเศษซากของมันสำปะหลัง ออกจากพื้นที่ให้มากที่สุด แล้วควรตากดินให้นานพอสมควร อาจจะต้อง ดำเนินการในหน้าแล้งก่อนการปลูกยาง หรือก่อนการปลูกพืชแซม 1-2 เดือน การปฏิบัติเช่นนี้จะเป็นการลดความเสี่ยง ในการแพร่ของโรครากจากมัน สำปะหลังไปสู่ต้นยาง การเตรียมดินในปีที่ 2 เป็นต้นไปควรไถตื้น ลึกไม่เกิน 15 เซนติเมตร หรือปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งในเขตแห้งแล้งดินจะ ขาดคุณสมบัติข้อนี้ ดังนั้นควรเพิ่มความเพิ่มสมบูรณ์ของดินที่ปลูกพืช เสริมรายได้ โดยการใส่ปุ๋ยเช่น ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ ให้พืชเสริมฯด้วย เพื่อ ป้องกันพืชเสริมดังกล่าวแย่งธาตุอาหารจากพืชหลัก คือ ยางพารา ส่วนด้านการ ปฏิบัติอื่นๆ เช่น ช่วงเวลาการปลูกพืช การเขตกรรม การกำจัดวัชพืช การป้องกัน ไฟ ตลอดจนการทิ้งเศษซากพืชไว้โดยใช้ซากพืชคลุมโคนต้นยาง สิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นประโยชน์ต่อต้นยาง

การปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยาง

กิจกรรมแรกของการเสริมรายได้ คือ การปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยาง หมายถึงการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ในสวนยาง แบ่งเป็น การปลูกพืชแซมยาง การปลูกพืชร่วมยาง การปลูกพืชใต้ร่มยาง และการปลูกไม้ใช้สอยหรือไม้ยืนต้นต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางตรง คือ ผลผลิตมาบริโภค ใช้สอย และจำหน่าย เป็นการหารายได้พิเศษชดเชยการเสียโอกาสที่เปลี่ยนพื้นที่ปลูกเดิมมาเป็นสวนยางพารา และเพื่อประโยชน์ทางอ้อม คือ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทั้งเป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดินให้มากที่สุด

การปลูกพืชแซมยาง

พืชแซมยาง หมายถึง พืชไร่หรือพืชสวนอายุสั้นที่ชอบแสงแดด สามารถปลูกระหว่างแถวยางได้ 1-3 ปี แต่ไม่เกิน 4 ปี ก่อนที่ร่มเงาทรงพุ่มของต้นยางทึบเกินไป จึงหยุดปลูกพืชแซมยาง ซึ่งการปลูกพืชแซมยางคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

1. ควรเป็นพืชเศรษฐกิจประเภทพืชล้มลุก เป็นที่ต้องการของตลาด
2. ควรใช้แรงงานในครอบครัวเกษตรกร
3. ควรปลูกห่างจากต้นยาง 1 เมตร และ $\frac{1}{2}$ ของระยะระหว่างแถวของพืชแซมยาง
4. ควรมีการใส่ปุ๋ยบำรุงพืชแซมยาง

5. ถ้าความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว หรือ ใญ่ยอินทรีย์ร่วม
6. ควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่วทันทีเมื่อเลิกปลูกพืชแซม
7. ระยะเวลาปลูกควรใช้ระยะแถวกว้างเพื่อใช้สอยพื้นที่
8. ควรมีแหล่งน้ำ และการคมนาคมสะดวก

หลักการปลูกพืชแซมยาง

1.) การจัดแถวและการยุติการปลูกพืชแซมในระหว่างแถว

ถ้าต้องการปลูกพืชแซม ควรปลูกยางโดยใช้ระยะปลูก 2.5 x 7 เมตร แทนระยะ 3 x 6 เมตร เนื่องจากพุ่มใบระหว่างแถวยางใช้เวลานานกว่าจึงจะชิดติดกัน และการปลูกพืชไร่ต่างๆ ไปเป็นพืชแซมยาง จะทำให้ได้พื้นที่ปลูกมากกว่าและควรปลูกแถวยางให้อยู่ในแนวทิศตะวันออก ตะวันตกเพราะทรงพุ่มของต้นยางจะบังแสงแดดต่อพืชแซมยางน้อยกว่าทิศทางอื่น แต่สำหรับการปลูกกล้วยหรือสับปะรด ถ้าใช้ระยะระหว่างแถวยาง 6 เมตร จะปลูกกล้วยหรือสับปะรดได้ในปริมาณที่มากกว่า แต่การปฏิบัติงานจะไม่สะดวก เพราะบางครั้งทำให้พื้นที่ว่างระหว่างพืชแซมกับแถวยางหรือระยะปลูกพืชแซมยางแคบลง การปลูกพืชแซมยางโดยทั่วไป ให้ปลูกพืชแซมยางห่างจากต้นยางด้านละ 1 เมตร บวกกับครึ่งระยะปลูกระหว่างแถวของพืชแซมนั้นๆ เช่น ถ้าระยะปลูกข้าวโพด คือ 75 x 75 เซนติเมตรฉะนั้นควรปลูกข้าวโพดห่างแถวยางเท่ากับ $1 + (0.5 \times 0.75)$ ซึ่งเท่ากับ 1.375 เมตร เป็นต้น

2.) ชนิดและวิธีการปลูกพืชแซมยาง

2.1) การปลูกพืชไร่เป็นพืชแซมยาง

พืชไร่หลายชนิดเหมาะสมสำหรับการปลูกเป็นพืชแซมยาง เช่น ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ข้าวโพด ข้าวไร่ ข้าวฟ่าง ฝ้าย ถั่วแดง งา หม่อน ฯลฯ การปลูกพืชไร่มีกนนิยมปลูกกันเป็นระบบ (Cropping pattern) ระบบการปลูกพืชแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพนิเวศน์เกษตร (Agroecology) โดยชนิดและรายละเอียดของพืชไร่ที่เป็นพืชแซมยางที่สำคัญ ได้แก่

ถั่วลิสง เป็นตระกูลถั่วที่เกษตรกรนิยมปลูกเป็นพืชแซมยาง ผลผลิตส่วนใหญ่ใช้ในการบริโภคภายในประเทศ ส่งออกเพียงเล็กน้อย เมล็ดถั่วลิสงนอกจากใช้น้ำมันแล้ว ยังใช้รับประทาน เช่น ต้ม ถั่วเป็นอาหารประจำวันได้ และลำต้นยังใช้เป็นอาหารสัตว์ได้อีกด้วยการปลูกใช้เมล็ด 2-3 เมล็ด ต่อหลุม ระยะระหว่างต้น 20 เซนติเมตร ระหว่างแถว 30 เซนติเมตร หลังจากปลูกไปแล้ว 10 วัน ให้ถอนเหลือเพียงหลุมละ 2 ต้น ควรตากหรือถอนวัชพืชให้หมด ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์ควรใส่ปุ๋ยแอมโมเนียซัลเฟต อัตรา 15 กิโลกรัม ปุ๋ยคอกบิล ชูปเปอร์ฟอสเฟต อัตรา 21 กิโลกรัม และปุ๋ยโปตัสเซียมคลอไรด์ อัตรา 10 กิโลกรัมผสมกันต่อพื้นที่ 1 ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งเดียวเมื่ออายุได้ 2 สัปดาห์ แมลงศัตรูที่สำคัญคือ มด เสียนดิน ให้ใช้ยาแอลดริน อัตรา 30-40 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นหรือราด ให้ผลผลิตประมาณ 1,200 กิโลกรัม/ไร่

ภาพที่ 1 : การปลูกถั่วลิสงเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ถั่วเขียว เป็นพืชตระกูลถั่ว สามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศไว้ในดิน และเศษซากก็จะเป็นประโยชน์ต่อดินยางทั้งยังสามารถเพาะปลูก และดูแลได้ง่าย ปลูกเป็นรายได้เสริมอีกอย่างหนึ่งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง ปลูกง่าย ปลูกได้ดีในดินทุกชนิด ปลูกโดยใช้ไม้ปักทำหลุมแต่ละหลุมห่างกัน 20 เซนติเมตร หยอดเมล็ดในหลุม 3-4 เมล็ด เป็นแถวแต่ละแถวห่างกัน 150 เซนติเมตร หรือทำเป็นร่องลึก 4-5 เซนติเมตร เรียงเมล็ดในร่องห่างกัน 5-6 เซนติเมตร แล้วเอาดินกลบ หรือเตรียมดินหว่านแล้วใช้คราดกลบ ส่วนการใช้ปุ๋ยในกรณีปลูกถั่วเขียวเป็นพืชแซมยาง ถ้าดินที่ปลูกมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำให้ใช้แอมโมเนียซัลเฟต อัตรา 15 กิโลกรัม ปุ๋ยคอกมูลสุปเปอร์ฟอสเฟต อัตรา

16 กิโลกรัม ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ อัตรา 10 กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 1 ไร่ ถ้าไม่สามารถหาปุ๋ยดังกล่าวได้ ใช้ปุ๋ยสูตรใกล้เคียง เช่น 13-13-21 อัตรา 20-25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่แบบหว่านหรือโรยข้างแถวถั่วเขียว ถ้าแมลงเข้าทำลาย เช่น หนอนม้วนใบ ใช้ยาคาบาริล 40-60 ซีซี ผสมกับน้ำ 20 ลิตร ส่วนโรคใบจุดและรากแห้ง ถ้าระบาดมากใช้ยาเบนเลท อัตรา 10 กรัม ผสมกับน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นลงบนส่วนที่เป็นโรค ส่วนอายุการเก็บเกี่ยวถั่วเขียวประมาณ 70-80 วัน ให้ผลผลิตประมาณ 1,500 กิโลกรัม

ภาพที่ 2 : การถั่วปลูกเขียว

ที่มาภาพ : <https://esan108.com/html>

ถั่วเหลือง เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เกษตรกรสามารถปลูกถั่วเหลืองได้ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอ โดยในหนึ่งปีสามารถปลูก 2 ครั้ง คือ ถั่วเหลืองและถั่วสน เริ่มต้นโดยการเตรียมดิน ไถพรวน และทำร่อง หยอดเมล็ด 3-5 เมล็ด/หลุม ใช้ระยะปลูก 30 x 30 เซนติเมตร เมื่อต้นถั่วเหลืองอายุ 15-20 วัน ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ แต่ถ้าดินอุดมสมบูรณ์ก็สามารถลดปริมาณการใส่ปุ๋ยด้วย เมื่อเตรียมพื้นที่แล้ว การกำจัดวัชพืชใช้ทั้งสารเคมีและใช้แรงงานควบคู่กันไป อายุการเก็บเกี่ยว 85-90 วัน ให้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 225 กิโลกรัม

ภาพที่ 3 : การถั่วปลูกเหลือง

ที่มาภาพ : <http://doa.go.th>

ข้าวโพด มีอยู่หลายชนิด ได้แก่ ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดรับประทานฝักสด และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกได้ทั่วไปในสภาพดินที่มีการระบายน้ำดี ดินร่วนมีความอุดมสมบูรณ์พอสมควร ปลูกแบบหยอดเป็นหลุม ใช้ระยะปลูก 75 x 25 เซนติเมตร มีการกำจัดวัชพืชโดยแรงงานครอบครัว หรือใช้สารเคมี ใส่ปุ๋ยบำรุงสูตร 16-16-16 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ 2 ครั้ง เมื่ออายุ 14 วัน และ 45 วัน ข้าวโพดต้องการปริมาณน้ำฝนช่วยในการเจริญเติบโต และให้ผลผลิต ถ้าสภาพการกระจายของน้ำฝนปริมาณน้อยหรือไม่สม่ำเสมอ ผลผลิตจะลดลง

ภาพที่ 4 : การปลูกข้าวโพดเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ข้าวไร่

เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งสามารถทำรายได้ให้ประเทศอยู่ในระดับสูง สามารถปลูกได้ในสภาพดินทั่วไป พันธุ์ที่ใช้ทั่วไป คือ กู้เมืองหลวง ดอกพะยอม ปลูกโดยใช้ไม้กระทุ้งดินทำหลุม ประมาณ 2-3 เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุมและระหว่างแถว 30 เซนติเมตร ใช้เมล็ดหยอดลงในหลุม 5-8 ต่อหลุมแล้วเอาดินกลบ กำจัดวัชพืชเมื่ออายุ 25-30 และกำจัดวัชพืชอีกครั้ง เมื่ออายุ 50-60 วัน การปลูกข้าวไร่ในปีแรกไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเนื่องจากดินมีความอุดมสมบูรณ์พอ ถ้าเป็นดินทรายหรือปลูกซ้ำในปีที่ 2 ควรใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 15-20 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่ออายุได้ 30 วัน ใส่แบบหว่านแล้วคลาดกลบ อายุการเก็บเกี่ยวระหว่าง 120-145 วัน ผลผลิตประมาณ 240-250 กิโลกรัมต่อไร่

ภาพที่ 5 : การปลูกข้าวไร่เป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

แตงโม

เป็นพืชที่ปลูกทั่วประเทศสามารถปลูกเป็นพืชแซมยางได้ให้ผลผลิตเพียงพอที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางเตรียมดินปลูกโดยพรวนดินลึก 22-30 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยคอกคลุกเคล้าลงไปดิน ระยะปลูกแถวเดียว 180-18 เซนติเมตร แถวคู่ 60-90 x 200-300 เซนติเมตร หยอดเมล็ด 3-4 เมล็ดต่อหลุม เมล็ดควรแช่น้ำก่อน 24 ชั่วโมง เพื่อให้งอกได้เร็ว ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 อัตรา 100-150 กิโลกรัมต่อไร่ สิ่งที่สำคัญในการดูแลรักษา แมลงเต่าทอง เพลี้ย แมลงเจาะผล โรคโคนเน่า โรคใบจุด ใบหงิก แตงโมต้องการความชื้นสม่ำเสมอแต่ไม่แฉะ ควรกำจัดวัชพืชบ่อยๆในระยะแรกของการปลูก แต่ต้องระวังอย่าให้กระเทียนต่อดัน ใช้ฟางคลุมดินหนา 5-8 เซนติเมตร ช่วยรักษาความชื้นของดิน อายุการเก็บเกี่ยว ดูตามอายุของแต่ละพันธุ์ หรือสังเกตของข้อที่บนและล่างของข้อที่ติดกับผลเหี่ยว หรือสีดผลเพื่อพึงเสียง

ภาพที่ 6 : การปลูกแตงโมเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : <http://www.pheupuangchon.com>

ชะอม ใช้ปรุงอาหารได้หลายชนิด ใช้กิ่งพันธุ์ซึ่งได้จากการตอนปลูก ระยะปลูก 1 x 1 เมตร ควรปลูกในฤดูร้อน และควรมีการให้น้ำช่วยจะเจริญเติบโตได้ดีกว่าปลูกในฤดูฝน ถ้าบำรุงรักษาโดยกำจัดวัชพืช กลบโคนด้วยหญ้าและใบไม้ ควรใส่ปุ๋ยคอกปีละครั้ง ชะอมเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หลังจากปลูกถึงตอน 10-15 วัน ถ้าบำรุงรักษาดีสามารถตัดยอดชะอมได้ทุก 2 วัน

ภาพที่ 7 : การปลูกชะอมเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : <https://bansuanporpeang.com>

มะเขือเทศ เป็นพืชที่สามารถทำรายได้ดีในช่วงระยะปีแรกของ การปลูกยาง ปลูกได้ทั่วไปในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีการระบายน้ำดี มะเขือเทศควรปลูกระหว่างแถวยาง โดยห่างจากแถวยาง 1 เมตรใช้ระยะปลูก 1 x 1 เมตร บำรุงรักษาใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ เริ่มให้ผลผลิต เมื่ออายุ 100-150 วัน สำหรับข้อจำกัด ห้ามสูบบุหรี่ในแปลงมะเขือเทศ ห้ามปลูก พืชตระกูลถั่ว พริก และไม่ปลูกมะเขือเทศซ้ำในแปลงเดียวกันระหว่างปี

ภาพที่ 8 : การปลูกมะเขือเทศ

ที่มาภาพ : <http://www.forbesthailand.com>

พริกชี้หนู เป็นพืชสมุนไพรล้มลุก มีอายุ 1-9 ปี ปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด ส่วนดินที่เหมาะสมคือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี ไม่มีน้ำท่วมขัง หรือชื้นแฉะเพราะจะทำให้รากเน่าตายได้ ปลูกพริกชี้หนูห่างจากแถวข้าง 1 เมตร ระยะปลูก 1 x 1 เมตร ให้น้ำในระยะแรก ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เมื่ออายุ 3 เดือน ให้ผลผลิต 350-470 กิโลกรัมต่อไร่

ภาพที่ 9 : การปลูกพริกชี้หนูเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

แตงกวา แตงกวาเป็นผักที่ปลูกง่าย ปลูกได้ตลอดทั้งปี โตเร็ว ปลูกได้ทุกสภาพภูมิอากาศ ปลูกห่างจากแถวข้าง 1 เมตร หลุมละ 3 ต้น เมื่ออายุ ได้ 7-10 วัน ดูแลโดยการกำจัดวัชพืช และพรวนดิน ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 หรือ สูตรใกล้เคียง อัตรา 30-50 กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ 2 ครั้ง ส่วนอายุการเก็บเกี่ยว พันธุ์เบาเมื่ออายุได้ 35 วัน พันธุ์หนักเมื่ออายุได้ 45 วัน

ภาพที่ 10 : การปลูกแตงกวาเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ส่วนพืชไร่ที่มีปัญหา และห้ามปลูกในเขตปลูกยางเดิม ภาคใต้ 14 จังหวัด และภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง จันทบุรี และตราด ได้แก่ มันสำปะหลัง เพราะเป็นพืชตระกูลเดียวกับยาง (Euphorbiaceae) ซึ่งอาจเป็นพาหะ

ของโรคสู่ต้นยางได้ และนอกจากนั้นพืชที่โตเร็ว ทนแล้งได้ดี และใช้ปุ๋ยมาก แต่จากการทดลองพบว่าถ้าปฏิบัติได้ถูกต้อง จะทำให้ต้นยางเจริญเติบโตเป็นปกติ เนื่องจากต้นยางที่เพิ่งเริ่มปลูกในปีแรก จะมีความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่ามันสำปะหลัง เพราะมันสำปะหลังสามารถแผ่กระจายรากได้ยาวกว่า ดังนั้นการปลูกมันสำปะหลังก่อนการปลูกยาง และการปลูกมันสำปะหลังแซมยางในปีที่ 1 จะมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง ทำให้ความสำเร็จในการปลูกยาง ลดต่ำลง และถ้าขาดการดูแลกำจัดวัชพืช อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดไฟไหม้สวนยางได้ ดังนั้นการปลูกมันสำปะหลังแซมยางควรปลูกหลังจากปลูกยางไปแล้ว 1 ปี หรือถ้าประสงค์จะปลูกมันสำปะหลัง พร้อมกับการปลูกยางจะต้องปลูกมันสำปะหลังห่างจากแถวยาง 2.5 เมตร และปลูกมันสำปะหลังหลังจากปลูกยางเสร็จแล้ว โดยพื้นที่ว่างระหว่างแถวมันสำปะหลังกับยางสามารถปลูกพืชอย่างอื่นได้ เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เป็นต้น

พืชไร่ที่มีปัญหาอีกชนิดที่ไม่ควรปลูกเป็นพืชแซมยาง คือ อ้อย เพราะเป็นพืชที่ใช้ธาตุอาหารสูงมากโดยเฉพาะโปแตสเซียม ซึ่งอ้อยสามารถดูดไปเก็บไว้เป็นจำนวนมากโดยไม่ใช้ประโยชน์ (Luxury Consumption) แต่ถ้าเกษตรกรใช้ปุ๋ยไม่ถูกต้องจะมีผลกระทบต่อต้นยาง นอกจากนั้นใบอ้อยในฤดูแล้งแห้งกรอบเป็นเชื้อไฟอย่างดี จะทำความเสียหายกับต้นยางได้ แต่เกษตรกรชาวสวนยางบางรายที่ต้องการปลูกอ้อยคั้นน้ำเป็นพืชแซมยาง ให้ปลูก 3 แถว ระหว่างแถวยาง ระหว่างแถว 1.3 เมตร ระหว่างต้น 0.5 เมตร และควรมีระยะห่างจากแถวยาง 2.2 เมตร ถ้าเป็นพันธุ์ สุพรรณบุรี 50 จะได้ผลผลิตประมาณ 4,348 กก./ไร่/ปี(4,851 ลำ/ไร่) ผลผลิตน้ำอ้อย 4,900 ลิตร/ไร่/ครั้งปลูก

สำหรับพืชไร่ที่มีลำต้นสูง เช่น ละหุ่ง และปอ ถ้าจะปลูกเป็นพืชแซมยางก็ควร ปลูกห่างจากแถวยางอย่างน้อย 2 เมตร

2.2) การปลูกพืชสวนเป็นพืชแซมยาง

พืชสวนหลายชนิดปลูกเป็นพืชแซมยางได้ เช่น พืชผักต่างๆ สามารถ ปลูกในบริเวณใกล้แหล่งน้ำ พืชสวนเช่น กลั้ว สับปะรด เป็นพืชแซมที่ เหมาะสมมากอีกชนิดหนึ่งในสวนยางที่ทำให้ต้นยางมีการเจริญเติบโตดีขึ้น โดยเฉพาะกลั้วปลูกเป็นพืชแซมในระหว่างแถวยางได้ 1-3 แถว ขึ้นอยู่กับพันธุ์ กลั้วและกลั้วสามารถปลูกเป็นพืชบังร่มเงาให้กับพืชร่วมยางได้ เช่น การปลูก หวายกินยอด ระกำหวาน ผักหวานป่า หวายใหญ่ ไม่ผลย่นต้นบางชนิด ซึ่งจะมี การปฏิบัติที่ละเอียดมากขึ้นต่อไป ในกรณีปลูกกลั้วเป็นพืชแซมยาง ควรระวัง โรคตายพรายที่ติดมากับต้นกลั้ว ควรเลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรงไม่เป็นโรค ถ้าพบ ต้นเป็นโรคให้ขุดทำลายเผาทิ้ง ก่อนปลูกป้องกันโรคด้วยการชุบนอกกลั้วด้วย สารเคมีคอปเปอร์ออกซิคลอไรด์ โดยชนิดและรายละเอียดของพืชสวนที่เป็นพืช แซมยางที่สำคัญ ได้แก่

กลั้ว เป็นพืชแซมยางที่มีความสำคัญเพราะนอกจากมีรายได้จาก ผลผลิตกลั้วแล้ว ยังมีผลทางอ้อมช่วยให้สวนยางเก็บรักษาความชุ่มชื้น และการ เจริญเติบโตของต้นยางอยู่ในอัตราที่สูงกว่าสวนที่ไม่ได้ปลูกกลั้วเป็นพืชแซม ยาง โดยกลั้วสามารถปลูกได้ทั่วไปทุกภาคของประเทศ สำหรับชนิดกลั้วที่ แนะนำให้ปลูก เช่น กลั้วน้ำว่า ให้ปลูกกึ่งกลางแถวยางระยะระหว่างต้น 2.5-3 เมตร แต่ถ้าเป็นกลั้วไข่ ให้ปลูก 2 แถว ระหว่างแถวยาง ระยะระหว่างแถว 2 เมตร ระยะระหว่างต้น 2.5-3 เมตร สำหรับกลั้วหอม แนะนำให้ปลูก 2 แถว

ระหว่างแถว 2 เมตร ระยะระหว่างต้น 2 -2.5 เมตร และ กล้วยเลื้อยมือนาง แนะนำให้ปลูก 3 แถว ระหว่างแถว 2 เมตร ระยะระหว่างต้น 2 -2.5 เมตร เช่นติเมตร ใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักรองก้นหลุม ควรปลูกแบบสลับฟันปลาการบำรุงรักษา และควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์เป็นประจำ ถ้ากล้วยยังไม่สมบูรณ์ ควรใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 อัตรา 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อกล้วยอายุได้ 3 เดือน และครั้งที่ 2 เมื่ออายุได้ประมาณ 5 เดือน ควรไถหน่อไม่เกิน 3 หน่อ/หลุม เพื่อไม่ให้แย่งอาหารจากต้นเดิม สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เมื่ออายุ 1 ปี ให้ผลผลิตประมาณ 1,250 หวี/ไร่/ปี

ภาพที่ 11 : การปลูกกล้วยเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

สับปะรด

ใช้บริโภคนสด หรือส่งโรงงานเพื่อบรรจุกระป๋อง พันธุ์ที่ปลูกได้ผลดีคือพันธุ์ปัตตาเวีย และพันธุ์ภูเก็ต ปลูกหน่อที่มีขนาดความสูง 50-70 เซนติเมตร จุ่มยาฆ่าเชื้อราเพื่อป้องกันโรครากเน่า ระยะปลูกแถวเดียว 70 x 50 เซนติเมตร หรือแถวคู่ 100 x 50 x 30 เซนติเมตร หรือ 120 x 30 x 30 เซนติเมตร ส่วนการบำรุงรักษา ถ้าปลูกเป็นจำนวนมากใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เช่น โบรมานิล อัตรา 360 กรัม ร่วมกับไดยูรอน อัตรา 360 กรัม ผสมน้ำ 80 ลิตร ฉีดพ่นในพื้นที่ 1 ไร่ หลังปลูก หากมีวัชพืชงอกขึ้นมาอีกให้ฉีดซ้ำอีกครั้ง หลังจากปลูกแล้ว 6 เดือน ในอัตราเดิม หลังจากปลูก 1 เดือน ใส่ปุ๋ย 12-12-15 อัตรา 15-20 กรัมต่อต้น หลังจากนั้น 6 เดือน ให้ใส่ในอัตราเดิมอีกครั้ง ให้ผลผลิตเมื่ออายุ 16-18 เดือน ประมาณ 2,400 ผล/ไร่/ปี

ภาพที่ 12 : การปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

มะละกอ

ควรปลูกดินร่วนปนทรายหรือดินเหนียวปนดินร่วนที่มีการระบายน้ำดี หน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร ไม่ทนต่อดินเกลือและลมแรง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ พันธุ์แขกดำ แขนงวล โกโก้ สายน้ำผึ้ง ซึ่งมีขนาดผลใหญ่ 1-2 กิโลกรัม ใช้ระยะปลูก ประมาณ 2.5x3 เมตร ใส่ปุ๋ยคอกในหลุมปลูก และปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 โดยเพาะต้นกล้าในถุงพลาสติก หรือเพาะในแปลงเมื่อต้นกล้ามีใบ 2-3 ใบ ย้ายไปปลูกในหลุม ให้น้ำ 2-3 วัน ต่อครั้งจนกว่าจะตั้งตัวได้ และช่วงติดผลต้องการน้ำมาก เมื่อต้นโตให้ใส่ปุ๋ยคอก ประมาณ 5 กิโลกรัมต่อต้น ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ผสมกับปุ๋ยยูเรีย อัตรา 50 กรัมต่อต้น เก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่ออายุ 7-8 เดือน และจะให้ผลแก่ทยอยไปเรื่อยๆ ให้ผลผลิต 3,000-4,000 กิโลกรัม/ไร่ แต่ไม่แนะนำให้ปลูกในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคเส้นดำ และโรคใบร่วงและฝักเน่าจากเชื้อไฟทอปโทรา เนื่องจากเป็นพืชอาศัยของเชื้อราโรคนี้

ภาพที่ 13 : การปลูกมะละกอเป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

2.3) การปลูกพืชอาหารสัตว์เป็นพืชแซมยาง

เนื่องจากในเขตปลูกยางใหม่ที่เป็นพื้นที่แห้งแล้งนิยมการเลี้ยงสัตว์มาก พืชอาหารสัตว์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถปลูกเป็นพืชแซมยางได้ เพื่อตัดนำไปเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์ชนิดที่ไม่ทำอันตรายคั่นยาง เช่น แกะ เข้ามาแทะกินหญ้าในสวนยาง พืชอาหารสัตว์ที่สามารถปลูกได้มีหลายชนิด เช่น หญ้ารูชี ถั่วสามตา หรือหญ้าไ่มูก เป็นต้นวิธีการปลูกพืชอาหารสัตว์เหล่านี้ ขึ้นอยู่กับชนิดพืชเช่น การปลูกหญ้ารูชีเป็นพืชแซมยาง อาจไถพรวนพื้นที่เสร็จแล้วหว่านเมล็ดอัตรา 2-4 กิโลกรัม/ไร่ แล้วไถคราดกลบ หรือปลูกโรยเมล็ดเป็นแถวหรือแยกกอปลูกโดยตัดแยกกอละ 4-5 ต้น ขุดหลุมปลูกเป็นแถวใช้ระยะปลูก 50 x 50 เซนติเมตร หรือปลูกถั่วพืชอาหารสัตว์ เช่น เซนโตริมมา เพอราเรีย อัตรา 2 กิโลกรัม/ไร่ ผสมกับเมล็ดหญ้าพืชอาหารสัตว์โรยเป็นร่องระยะระหว่างร่อง 0.5-1 เมตร การปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อตัดไปเลี้ยงสัตว์จะตัดหญ้าอาหารสัตว์ทุก 54-70 วัน ซึ่งเป็นการนำเอาอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารออกจากพื้นที่ ทำให้สูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ดังนั้นควรใส่ปุ๋ยให้พืชอาหารสัตว์ และควรไถตัดรากของพืชอาหารสัตว์ที่เข้ามาแย่งอาหารในแถวยาง โดยใช้แรงงานสัตว์ลากไถพรวน หรือใช้รถไถเดินตามขนาดเล็กไถระหว่างแถวยางกับพืชอาหารสัตว์ และควรมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกแปลงหญ้าอาหารสัตว์ โดยใช้ปุ๋ยผสมแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา 10 กก./ไร่ ปุ๋ยหินฟอสเฟตอัตรา 50 กก./ไร่ และปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ อัตรา 10 กก./ไร่ หลังจากนั้นเพิ่มธาตุอาหารให้กับแปลงหญ้า โดยใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอย่างเดียว โดยใช้ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต หรือปุ๋ยยูเรีย อัตรา 100-200 กก./ไร่/ปี โดยแบ่งใส่หลังเก็บเกี่ยวแต่ละครั้ง ซึ่งจาก

การศึกษาพบว่าหญ้าอาหารสัตว์หลายชนิดสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงาของต้นยาง และให้ผลผลิตในระดับปกติและจะลดลงเรื่อยๆ เมื่อต้นยางมีขนาดโตขึ้น การปลูกหญ้าอาหารสัตว์ ควรห่างจากแถวยางไม่ต่ำกว่า 1 เมตร หญ้าที่มีลำต้นสูงใหญ่ เช่นหญ้าเนเปียร์ หญ้ากัวเตมาลา ควรปลูกห่างจากแถวยาง 1.5 เมตร ใส่ปุ๋ยรองพื้นในช่วงปีแรก และใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงรักษาให้หญ้าเจริญเติบโตได้ดีให้ผลผลิตสูง เก็บเกี่ยวได้หลังจากปลูก 3 เดือน

ภาพที่ 14 : การปลูกหญ้าอาหารสัตว์เป็นพืชแซมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรคำนึงถึงเรื่องตลาดที่จำหน่ายพืชแซมยาง และควรทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพืชแซมยางแต่ละชนิด ก่อนที่จะแนะนำให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ
2. ควรใช้ระยะปลูกยาง 2.5 x 7 เมตร มากกว่าใช้ระยะปลูก 3 x 6 เมตร เพราะจะปลูกพืชแซมยางได้ช่วงยาวนานกว่า และสะดวกต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่มากกว่า
3. ควรระวังเรื่องไฟไหม้สวนยางในฤดูแล้ง หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชแซมยางแล้วควรนำพืชนั้นๆมาคลุมดินโคนต้นยางดีกว่าปล่อยให้ไหม้ในแปลง นอกจากจะลดปัญหาเรื่องเชื้อไฟแล้ว ยังเป็นวัสดุคลุมดินให้ประโยชน์แก่ต้นยางได้อีกด้วย
4. การปลูกพืชแซมยาง ควรยึดถือว่าต้นยางเป็นหลักสำคัญ ถ้าพืชแซมทำให้ต้นยางกระแสรนหรือเป็นแหล่งแพร่โรคไปสู่พืชอื่นๆ ควรทำลายพืชแซมนั้นออกไป
5. การปลูกพืชแซมยางในบางแหล่ง ในระยะยางอ่อนเมื่อพืชแซมยางให้ผลผลิตอาจทำรายได้มากกว่ายางพารา

การปลูกพืชร่วมยาง

พืชร่วมยาง คือ พืชที่ปลูกพร้อมกับต้นยาง หรือหลังปลูกยางพารา และอยู่ร่วมกับต้นยางเป็นระยะเวลายาวนาน อาจเป็นพืชที่ชอบแสงแดดน้อย สามารถปลูกภายในร่มเงาของต้นยางพาราได้ การปลูกไม้ใช้สอยรอบสวนยาง เพื่อเป็นแนวป้องกันความเสียหาย อันอาจเกิดจากลมหรือไฟ เป็นการปลูกไม้ยืนต้น อาจเป็นไม้ป่า หรือไม้ใช้สอยอื่นๆ โดยการปลูกพืชร่วมยาง ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆต่อไปนี้

1. เลือกปลูกพืชร่วมตามความต้องการของตลาด โดยพิจารณาผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกพืชร่วมยางแต่ละชนิด
2. เกษตรกรควรคุ้นเคยกับการปฏิบัติดูแลรักษาพืชร่วมที่ปลูก
3. พืชร่วมยางจะต้องไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานในสวนยาง หรือมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นยางจนทำให้ผลผลิตจากต้นยางลดลง

เมื่อพืชร่วมยางคือพืชที่ปลูกเพื่อให้ผลผลิตพร้อมกับยาง ซึ่งจะเป็นพืชที่สามารถขึ้นได้ดีในสภาพร่มเงา จึงสามารถจำแนกชนิดพืชร่วมยางได้ดังนี้

- 1) พืชร่วมยางที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีภายใต้ร่มเงาของยาง เมื่อต้นยางมีอายุ 3 ปีขึ้นไป เช่น จิง ข่า ขมิ้น ผักพื้นบ้าน และพืชสมุนไพรบางชนิด โดยปลูกระหว่างแถว ห่างแถวยาง 1.5 เมตร
- 2) พืชร่วมยางที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางเมื่อต้นยางมีอายุประมาณ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งมีแสงรำไรเพียงพอและมีฝนตกชุก จะเหมาะสมต่อการปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัว ไม้ดอกวงศ์จิง เช่น จิงแดง คาหลา

หงส์เหิน กระเจียวพังกา กระเจียวส้ม และบัว ไม้ดอกสกุลเสลิกโกเนีย และไม้ประดับบางชนิด โดยปลูกระหว่างแถวห่าง 1.5-1.7 เมตร

3) พืชร่วมยางที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ได้แก่ พืชสกุลระกำ เช่น ระกำหวาน สละเนืวนวล สละหม้อ หวายตะค้าทอง กระวาน โดยปลูกกึ่งกลางแถว สำหรับหวายตะค้าทองอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในสวนยาง แนะนำให้ปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ก่อนการโค่นยาง

4) การปลูกไม้ป่าในสวนยาง มีไม้ป่าบางชนิดที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางขนาดใหญ่ โดยปลูกผสมผสานกึ่งกลางระหว่างแถวและทดแทนการปลูกซ่อมต้นยาง เช่น ในสวนยางทางภาคใต้ ได้แก่ กระดินเทพา กระดินณรงค์ สะเดาเทียม ทั้ง พะยอม มะฮอกกานี เคี่ยม ตะเคียนทอง ยางนา ยมหิน และคำเสา ในสวนยางทางภาคตะวันออก ได้แก่ กระดินเทพา กระดินณรงค์ สะเดาไทย ยมหิน ตะเคียนทอง ยมหิน ยางนาแดง และประดู่ป่า และในสวนยางทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กระดินเทพา กระดินณรงค์ สะเดาไทย ยางนา ตะเคียนทอง ยมหิน พะยูง สารภี และประดู่ป่า

5) การปลูกไม้บังลม เนื่องจากในเขตปลูกยางใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือบางจังหวัด มักพบปัญหาลมแรงความเร็วลมมากกว่า 60 กม./ชม. ทำให้ต้นยางฉีกหักโค่นล้มหรือชะงักการเจริญเติบโต ดังนั้นน่าจะต้องปลูกไม้บังลมรอบสวนยาง แต่ต้องมีการจัดการที่ดี เพราะต้นไม้บังลมเหล่านี้มีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง โดยเฉพาะพื้นที่โล่งเตียนอาจปลูกไม้บังลมก่อนการปลูกยาง 1-2 ปี ชนิดของไม้บังลมรอบสวนยางจะเป็นไม้ผลบางชนิด ไม้ป่าหรือไม้ใช้สอยอื่นๆ เช่น มะขาม ขนุน กระท้อน

มะม่วง ไม้สัก กระดินเทพา ไม้ไผ่ สะเดาบ้าน สะเดาเทียม ไม้หอม ไม้ย้อมสี เป็นต้น การปลูกไม้ยืนต้นเหล่านี้ รอบสวนยางควรปลูกห่างเท่ากับระยะแถว ยาง คือ 7 เมตร และมีการจัดการไถพรวน เพื่อป้องกันรากไม้เข้าไปรบกวนต้น ยางและเป็นการทำแนวป้องกันไฟไปในตัว การปลูกไม้ใช้สอยที่โตเร็วกว่าต้น ยาง เช่น ยูคาลิปตัส สนปัทม์ กระดินยักษ์ นอกจากปลูกให้ห่างจากต้นยาง 7 เมตร แล้วควรปลูกหลังจากปลูกยางไปแล้ว 2 ปี ขึ้นไป แต่ควรระวังการลุกล้ำ พื้นที่ของผู้อื่น

ตัวอย่างพืชร่วมยางที่เกษตรกรนิยมปลูก

ระกำหวาน พันธุ์ที่แนะนำ “ระกำพื้นเมือง” ระยะเวลาปลูกถึงกลางแถว ยาง ระยะระหว่างต้น 5 เมตร กรณีระยะปลูกยาง 2.5 x 8 เมตร หรือระยะระหว่างต้น 6 เมตร กรณีระยะปลูกยาง 3 x 7 เมตร ผลผลิตไม่ต่ำกว่า 10 กิโลกรัมต่อกอต่อปี

ข้อพิจารณา ควรต้องจัดการให้ต้นตัวผู้และตัวเมียอยู่ในอัตรา 1:6-8 อยู่กระจายทั่วแปลงปลูกอาจต้องช่วยผสมเกสร

ภาพที่ 15 : การปลูกระกำหวาน

ที่มาภาพ : <https://puechkaset.com>

สละ พันธุ์ที่แนะนำ “สละเนินวง” เป็นพืชที่เจริญเติบโตดีในสภาพร่มเงา และไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของยางพารา ให้ผลผลิตภายใน 3-5 ปี ควรปลูกในช่วงฤดูฝนต้นขงมีอายุ 3-4 ปี ระยะปลูก คือ ปลูกกึ่งกลางแถวยาง ระยะระหว่างต้น 5 เมตร กรณีระยะปลูกยาง 2.5 x 8 เมตร หรือระยะระหว่างต้น 6 เมตร กรณีระยะปลูกยาง 3 x 7 เมตร ผลผลิตไม่ต่ำกว่า 10 กิโลกรัมต่อกอต่อปี ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในช่วงก่อนให้ผลผลิต อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อกอต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้งต่อปี ใช้ปุ๋ยเคมี 15-15-15 หรือ 13-13-21 อัตรา 0.5-1 กิโลกรัมต่อกอต่อครั้ง เมื่อให้ผลผลิตใส่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 10-15 กิโลกรัม/กอ/ครั้ง ปุ๋ยเคมี 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/กอ/ปี และมีการให้น้ำ สละจึงให้ผลผลิตดี

ข้อพิจารณา ต้องปลูกพืชสกุลระกำ เช่น ระกำ สะก้า เพื่อนำเกสรจากดอกตัวผู้ไปผสมกับเกสรของดอกตัวเมียสละ

ภาพที่ 16 : การปลูกสละเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

หวาย หน่อหวาย ยอดหวาย และผลหวาย ใช้ทำอาหาร ลำหวาย นำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน และทำเฟอร์นิเจอร์ พันธุ์หวายที่แนะนำ “หวายตะค้าทอง” ปลูกระหว่างแถวยางในสวนยางอายุมากกว่า 15 ปี โดยกำจัด วัชพืชและไม่ย่นต้นระหว่างแถวยาง ผลผลิต 420 ลำต่อไร่ ปลุกเป็นพืชเสริม รายได้ก่อนการโค่น

ภาพที่ 17 : การปลูกลำหวายเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : <https://puechkaset.com>

สะเดาเทียม แนะนำให้ปลูกระหว่างแถวยาง อัตรา 20 ต้น
ต่อพื้นที่ปลูกยาง 1 ไร่ -ปลูกเมื่ออายุ 1-2 ½ ปี และปลูกให้กระจายหลาย
แหล่ง ไม่ควรปลูกเกินแห่งละ 6 ไร่

ภาพที่ 18 : การ ปลูกสะเดาเทียมเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : <https://www.facebook.com/permalink>.

ไม้ดอกสกุลหน้าวัว เป็นไม้ดอกเศรษฐกิจที่สำคัญ ไม้ดอกสกุลหน้าวัว ชอบสภาพร่มรำไร ควรปลูกในสวนยางอายุประมาณ 10 ปี เพราะมีปริมาณแสงเพียงพอ กับการเจริญเติบโตและออกดอกแล้ว พันธุ์นิยมปลูก คือ “หน้าวัวดวงสมร” และ “เปลวเทียนภูเก็ต” ต้นพันธุ์ควรมี 3-4 ใบ มีราก 2-3 ราก ใช้ระยะปลูก 50 x 50 x 100 เซนติเมตร ปลูกแถวคู่ โดยใช้กาบมะพร้าวสับเป็นวัสดุปลูกหลัก และใช้เศษอิฐหักผสมบ้างเพื่อกันล้น ใช้ปุ๋ยสูตร 21-21-21 อัตรา 15 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร สลับกับปุ๋ยสูตร 11-8-6 อัตรา 30 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นสัปดาห์ละครั้ง ในปีต่อไปฉีดพ่นเดือนละครั้งเพื่อเร่งดอก ในช่วงแล้งควรรดน้ำให้ชุ่มทั้งต้นและวัสดุปลูก เริ่มให้ดอกหลังจากปลูก 5-7 เดือน ผลผลิต 8-10 ดอกต่อต้น

ภาพที่ 19 : การปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัวเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

กระวาน

กระวานเป็นพืชเมืองร้อนที่มีหัวหรือเหง้าอยู่ในดิน คล้ายขิงหรือข่า มีประโยชน์ด้านโภชนาการใช้ประกอบปรุงแต่งอาหารให้มีกลิ่น สีส และรสชาติ มีสรรพคุณในการรักษาโรคต่างๆ กระวานเจริญเติบโตได้ดีในดิน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ระบายน้ำดี พันธุ์แนะนำคือ กระวานนครศรีธรรมราช (หน่อแดง) โดยปลูกห่างจากแถวข้าง 1- เมตร ระยะปลูก 2 x 2 เมตร การ บำรุงรักษากระวาน ตัดแต่งใบ ลำต้นที่แห้งและไม่สมบูรณ์ออก กระวานเริ่ม ออกดอกเมื่อต้นมีอายุ 2-3 ปี ให้ผลผลิต 180-800 กิโลกรัมต่อไร่ กระวาน เจริญเติบโตได้ดีภายใต้ร่มเงาของไม้อื่น

ภาพที่ 20 : การปลูกกระวานเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ไม้ดอกวงศ์ขิง พืชวงศ์นี้ส่วนใหญ่เป็นพืชพื้นเมืองเดิมใช้บริโภคเป็นอาหารหรือยารักษาโรค บางชนิดได้รับการพัฒนาให้เป็นไม้ประดับ มีอายุการใช้งานนาน จึงเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ปลูกโดยใช้เหง้า ระยะปลูก 50x50 เซนติเมตร จิงแดงแยกหน่อ ระยะปลูก 2x2 เมตรห่างจากแถวข้าง 1.5-2 เมตร ใส่ปุ๋ยคอก 200 กรัมต่อกอ

ภาพที่ 21 : การปลูกไม้ดอกวงศ์ขิงเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ผักเหลียง เจริญเติบโตได้ดีในดินเกือบทุกสภาพ ปลูกครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หลายปี ดูแลรักษาง่าย มีโรคและแมลงน้อย มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และปลอดภัยจากสารพิษ การปลูกผักเหลียงในสวนยางปลูกเมื่อต้นยางอายุ 4 ปี ขึ้นไป โดยปลูก ห่างจากแถวยาง 2.5 เมตร ระหว่างต้น 3 เมตร ปลูกได้ 2 แถว การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ในช่วงต้นฤดูฝน ใส่ปุ๋ยคอก 2 กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง และปุ๋ยยูเรีย 200 กรัมต่อต้นต่อครั้ง เริ่มเก็บเกี่ยวเมื่อมีอายุ 2 ปี ขึ้นไป

ภาพที่ 22 : การปลูกผักเหลียงเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ไม้ดอกสกุลเฮลิโกเนีย

เป็นไม้ดอกเขตร้อน ลักษณะช่อดอก

หลากหลาย มีสีสวยงามและบานได้นาน นิยมใช้เป็นไม้ตัดดอกหรือไม้จัดสวน ปัจจุบันจึงเป็นไม้ตัดดอกที่อยู่ในความนิยมอีกชนิดหนึ่ง ไม้ดอกสกุลเฮลิโกเนีย ชอบดินมีอินทรีย์สูงและระบายน้ำได้ดี ปลูกโดยใช้ต้นพันธุ์ที่ได้จากการแยกหน่อที่มีต้นและเหง้าติดอยู่ 1-2 ต้น ปลูกในพื้นที่ว่างระหว่างแถว ยาง 3 แถว ระยะปลูก 2x2 เมตร และให้ห่างจากแถว ยางพารา 2 เมตร การปฏิบัติรักษา ใส่ปุ๋ยคอก 200 กรัมต่อกอ ทุก 2-3 เดือน หรือ 340 กิโลกรัมต่อปี ต่อพื้นที่ปลูก ยาง 1 ไร่ ตัดแต่งหน่ออยู่เสมอ โดยเฉพาะหน่อที่ออกดอกแล้ว และควรให้น้ำบ้าง ในช่วงแล้งจัด เริ่มออกดอกหลังจากปลูกประมาณ 1-1 1/2 ปี ส่วนผลผลิตดอกไม้นี้ต่ำกว่า 10 ดอกต่อกอต่อปี ขึ้นอยู่กับการบำรุงรักษา

ภาพที่ 23 : การไม้ดอกวงศ์จึงเป็นพืชร่วมยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. การทำฟาร์มเกษตรยั่งยืนและการปลูกพืชร่วมยางบางชนิดเกษตรกรควรปลูกบ้านเรือนอาศัยอยู่ใกล้กับสวนยางนั้น เพื่อสะดวกต่อการดูแลรักษาผลผลิต และการบริหารโดยใช้แรงงานครอบครัว การจัดแรงงานจึงจะคุ้มค่า

2. การปลูกไม้ดอกเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง เป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับในบางพื้นที่เท่านั้น ควรพิจารณาถึงแหล่งที่มีตลาดไม้ดอกรองรับ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงแหล่งน้ำ แรงงาน ชนิดของไม้ดอกเป็นที่นิยมในแต่ละท้องถิ่น ควรปลูกให้หลากหลายที่พอเหมาะกับความต้องการของตลาด เริ่มปลูกจากน้อยๆ แล้วค่อยขยายออกไปเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น

3. พืชร่วมจะเป็นไม้ยืนต้น ไม้ป่า ไม้ใช้สอย อาจเป็นไม้สมุนไพร ไม้ประดับ หรือไม้ผล ไม้บางชนิด เช่น ระกำ หวาย เร่ว กระวาน ลองกอง มะไฟ มังคุด กระดินเทพา สะเดาเทียม ไม้ไผ่ และอื่นๆ และมีแนวทางดำเนินการได้ในบางพื้นที่ สามารถปลูก ระกำ และหวายเป็นพืชร่วมยางได้ แต่การปลูกไม้ผล เช่น ลองกอง มะไฟ มังคุด หรือไม้ไผ่ ถ้าจะปลูกในสวนยางจำเป็นต้องขยายแถวข้างออกเป็น 10 เมตร และต้องมีการจัดการรากของไม้ยืนต้นเหล่านั้นมารบกวนกับรากของต้นยางด้วย

การทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆ เพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ในพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางอาจจะทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือการเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง การเลี้ยงแมลงในสวนยาง และในการทำกิจกรรมอื่นๆในสวนยาง

3.1 การเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง

การเลี้ยงสัตว์ในสวนยาง เช่น แกะ แพะ เป็ด ไก่ ห่าน โดยการปล่อยให้สัตว์ไปหากินในสวนยาง หรือสร้างโรงเรือนขนาดเล็กที่เคลื่อนย้ายได้ง่ายในสวนยาง ตัวอย่างเช่น

1) การเลี้ยงแกะในสวนยาง พบว่า มีวัชพืชที่ขึ้นในสวน

ยางเพียงพอที่จะปล่อยให้แกะแทะเล็มเป็นอาหารหยาบในอัตรา 1 ตัวต่อไร่ แต่การเลี้ยงแกะต้องมีการดูแลรักษา ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อยและโรคอื่นๆ ปีละ 2 ครั้ง ถ่ายพยาธิทุก 3 เดือน มีน้ำสะอาดและก้อนเกลือแร่ให้ตลอดเวลา

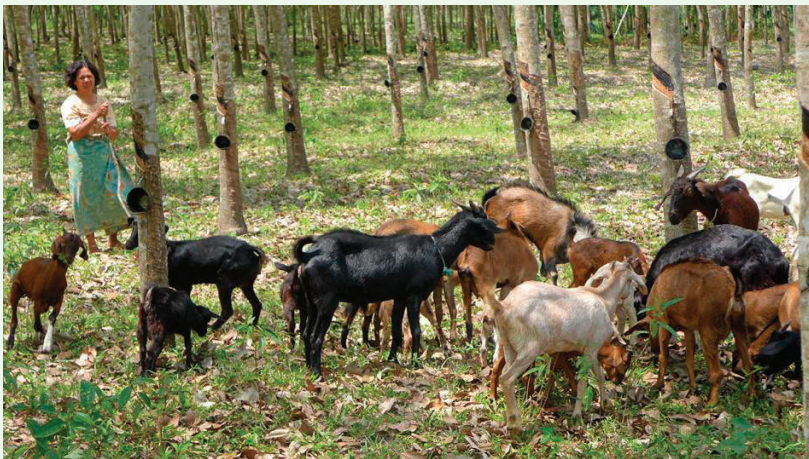

ภาพที่ 24 : การเลี้ยงแกะเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

2) การเลี้ยงแพะในสวนยาง แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่เลี้ยงง่าย

เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน เพราะการเลี้ยงแพะมีจุดเด่นหลายประการ เช่น ให้ผลตอบแทนเร็ว ใช้ระยะเวลาสั้นกว่าการเลี้ยงโค แพะหากินเก่ง กินพืช ใบไม้ได้หลายชนิด แพะทนทานต่อทุกสภาพภูมิอากาศ แพะมีขนาดตัวเล็กใช้พื้นที่น้อย เลี้ยงง่าย และให้ผลผลิตคุ้มค่ากับการลงทุน การเลี้ยงคล้ายการเลี้ยงแกะ ส่วนใหญ่เลี้ยงในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือตอนบน มีการเลี้ยงแพะเป็นพันธุ์ลูกผสม ที่สามารถต้านทานโรคได้ดี ใช้เวลาเลี้ยงขุนแพะในสวนยางพาราประมาณ 4 เดือน สามารถจำหน่าย ในราคากิโลกรัมละ 200-300 บาท ทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานมาถากยางวัชพืชสวนยาง ปีละ 2 ครั้ง ในช่วงหลังหน้าฝนกับช่วงใส่ปุ๋ยบำรุงต้นยาง

ภาพที่ 25 : การเลี้ยงแพะเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ที่มาภาพ : <https://www.thairath.co.th>

3.2 การเลี้ยงแมลงในส่วนยาง

การเลี้ยงแมลงในสวนยางส่วนใหญ่ที่นิยม คือ การเลี้ยงผึ้ง เป็นกิจกรรมเสริมในสวนยางที่ให้ผลผลิตแล้ว เนื่องจากจะมีแหล่งอาหารและมีสภาพร่มเงาที่เพียงพอต่อการอยู่อาศัย แหล่งเลี้ยงผึ้งต้องปราศจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และควรมีพืชที่ให้ดอกและเป็นแหล่งอาหารของผึ้งชนิดอื่นๆอยู่ในบริเวณใกล้เคียง วิธีการหาผึ้งมาเลี้ยงได้จากแหล่งธรรมชาติจะต้องเตรียมกล่องเลี้ยงผึ้ง คอนเครื่องฟั่นวันกล่องขังนางพญาและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม ซึ่งการนำผึ้งจากธรรมชาติมาเลี้ยง ต้องจับผึ้งนางพญาและผึ้งงานอายุน้อย 3-5 ตัวมาพร้อมกับตัดเอารวงผึ้งที่มีน้ำหวานใส่ลงไปในกลุ่มใหม่เพื่อเป็นอาหารสำรอง เมื่อนำเอาผึ้งนางพญาที่ใส่ในกลุ่มขังนางพญามาผูกติดกับคอนผึ้งกลุ่มใหม่ 1 คั้น ผึ้งตัวอื่นๆ จะบินเข้าสู่รังใหม่เกือบทั้งหมด รุ่งขึ้นจึงเคลื่อนย้ายกล่องเลี้ยงไปตั้งยังสถานที่ในสวนยางแล้วรีบเปิดหน้ารังเพื่อให้ผึ้งงานออกหากินตามปกติพร้อมปล่อยผึ้งนางพญาให้ดำรงชีวิตต่อไปตามปกติ จำนวนกล่องเลี้ยงผึ้งในสวนยางจะขึ้นกับความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารผึ้ง โดยทั่วไปจะวางกล่องเลี้ยงห่างกันประมาณ 20 เมตร ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตน้ำผึ้ง 8-10 ลิตรต่อกล่องเลี้ยงต่อปี ราคาลิตรละประมาณ 300 บาท

ภาพที่ 26 : การเลี้ยงผึ้งเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

3.3 การทำกิจกรรมการเกษตรอื่นๆในสวนยาง

สำหรับการทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆ ควรพิจารณาถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น องค์ความรู้ ต้นทุน แรงงาน และตลาด ตัวอย่างกิจกรรมเกษตรนี้ได้แก่ การเพาะเห็ดในสวนยาง ซึ่งการเพาะเห็ดในสวนยาง เป็นการใช้พื้นที่ว่างระหว่างแถวยางให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเกื้อกูลกันของพืชที่ได้ผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างยางพารากับเห็ด เพราะร่มเงาจากต้นยาง มีแสงแดดรำไร ช่วยให้เห็ดเจริญเติบโตได้ดี ในภาคใต้มีการเพาะเห็ดฟางจาก

ทะลายปาล์มน้ำมัน ในการปฏิบัติงานวิธีการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะเห็ด ได้แก่ทะลายปาล์มน้ำมัน เชื้อเห็ดฟาง ผ้าพลาสติกความยาว ม้วนละ 70 เมตร ไม้ไผ่ สำหรับจึงผ้าพลาสติกขึ้นตอนในการเพาะเห็ดฟาง โดยนำทะลายปาล์มมา กองรวมล้อมกันเป็นวงกลม โดยจะฉีดน้ำ 2 วันต่อหนึ่งครั้ง คลุมด้วยผ้าพลาสติก รอปะมาณ 3-7 วัน เพื่อให้ทะลายปาล์มชุ่มน้ำการวางทะลายปาล์มวางเป็นร่อง ตามระหว่างแถวของความยาวประมาณ 5 เมตร ฉีดน้ำลงบนทะลายปาล์ม เพื่อ ชำระล้างสิ่งสกปรกโรยเชื้อเห็ด ลงบนร่องที่เตรียมไว้ โดย 1 ร่อง ใช้เชื้อ 3 ก้อน โรยเชื้อก้อนละ 1 เมตรรอปะมาณ 3 วัน ขึ้นโครงไม้ไผ่เป็นแนวไว้สำหรับจึง ผ้าพลาสติก ประมาณ 4-5 โครง โค้งเป็นแนวยาวคลุมผ้าพลาสติกตามแนวโครง ไม้ไผ่ ประมาณ 7-9 วัน เห็ดก็จะงอก สามารถเก็บไปขายได้การดูแลรักษา ระบายความร้อน หลังจากเพาะเห็ดแล้ว 4-5 วัน ให้เปิดชายผ้าพลาสติกเพื่อ ระบายความร้อนออกจากกองเห็ดเป็นครั้งคราวเพราะถ้าอากาศร้อนเกินไปเส้นใยเห็ดจะไม่รวมตัวเป็นดอก นอกจากช่วยระบายความร้อนแล้วยังเป็นการเพิ่ม อากาศให้กับเห็ดอีกด้วยพยายามให้ความชื้นแก่กองเห็ดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง พยายามพ่นน้ำให้เป็นฝอยลงบนกองเห็ดพอชุ่มชื้น ผลผลิตและผลตอบแทนทะลายปาล์มน้ำมัน 1 คันรอบรรทุก 6 ล้อ เพาะเห็ดได้ ประมาณ 380 กิโลกรัม ต้นทุนประมาณ 3,000บาท สร้างรายได้ 19,000บาท

ภาพที่ 27 : การเพาะเห็ดเพื่อเสริมรายได้ในสวนยาง

ที่มาภาพ : กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

บรรณานุกรม

กรมวิชาการเกษตร. 2534. พืชเสริมรายได้ในสวนยางขนาดเล็ก ปี 2534.

สถาบันวิจัยยาง. 35 หน้า

กรมวิชาการเกษตร. 2541. พืชเสริมรายได้ในสวนยาง. สำนักวิจัยและ

พัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา

กรมวิชาการเกษตร. คำแนะนำการปลูกไม้ดอกเพื่อเสริมรายได้ในสวน

ยางเปิดกรีด ปี 2545. สถาบันวิจัยยาง. 21 หน้า

กรมวิชาการเกษตร. 2562. ทางเลือกการปลูกพืชแซมยาง พืชร่วมยาง และ

กิจกรรมเสริมรายได้ของชาวสวนยาง. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร

เขตที่ 8 จังหวัดสงขลา. จากเว็บไซต์ www.doa.go.th.

การปลูกชะอมในสวนยาง. 2562. จากเว็บไซต์ <https://bansuanporpeang.com>

การปลูกแตงโมเป็นพืชแซมยาง. 2562. จากเว็บไซต์

<http://www.pheupuangchon.com>

การปลูกถั่วเขียว. 2562. จากเว็บไซต์ <https://esan108.com>

การปลูกถั่วเหลือง. 2562. จากเว็บไซต์ <http://doa.go.th>

การเลี้ยงแพะในสวนยาง. 2562. จากเว็บไซต์ <https://www.thairath.co.th>

การปลูกมะเขือเทศ. 2562. จากเว็บไซต์ <http://www.forbesthailand.com>

การปลูกกระถินหวาน. 2562. จากเว็บไซต์ <https://puechkaset.com>

การปลูกหวายร่วมยาง. 2562. จากเว็บไซต์ <https://puechkaset.com>

การปลูกสะเดาเทียม. 2562. จากเว็บไซต์ <https://www.facebook.com/permalink>
ไววิทย์ บุรณธรรม สมยศ ชูกำเนิด พันธ์ แพชนะ อารักษ์ จันทูมา. 2545. การ
เสริมรายได้ในสวนยางพารา.

ประวัติและผลงาน

ข้อมูลทั่วไป

นางศิจรินทร์ แรมลี

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิชาการเกษตร 7 (ว)

ศูนย์วิจัยยางหนองคาย

สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

สถานที่ทำงาน

ศูนย์วิจัยยางหนองคาย

สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย

209 หมู่ 8 ต.พระบาทนาสิงห์ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย 43120 โทรศัพท์/

โทรสาร 042-490-924, 042-490-925

E-mail : nrrc_nk@yahoo.com

ประวัติการศึกษา (เรียงลำดับจากวุฒิการศึกษาสูงสุด)

ระดับปริญญา	สาขาวิชา	สถาบัน	ปีจบ
ปริญญาโท (วท.ม.)	เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	2540
ปริญญาตรี (วท.บ.)	เทคโนโลยี การเกษตรบัณฑิต (พืชศาสตร์)	สถาบันเทคโนโลยี การเกษตรแม่โจ้	2534

ความชำนาญ/เชี่ยวชาญพิเศษ

การปรับปรุงพันธุ์ยาง ระบบกรีด และเขตกรรม

ประสบการณ์การทำงาน (งานวิจัยและพัฒนา)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนายางพาราด้านการผลิตยาง ได้แก่

ปรับปรุงพันธุ์ยาง ระบบกรีด และเขตกรรม

ผลงานวิจัยที่สำเร็จ

1. การศึกษาระบบกริดที่เหมาะสมกับพันธุ์ยาง RRIM 600
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. ศึกษาสภาพสวนยางที่พื้นสางเคราะห์ปลูกแทน
3. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดนครพนม
4. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดสกลนคร
5. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดมุกดาหาร
6. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดกาฬสินธุ์
7. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2554 ในแปลงเอกชน จังหวัด
บึงกาฬ
8. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2554 ในแปลงเอกชน จังหวัด
อุบลราชธานี
9. อิทธิพลของระบบกริดและการใช้กริด 2 รอยกริด กริดสลับหน้าต่าง
ระดับที่มีผลต่อพันธุ์ยางสถาบันวิจัยยาง 251

10. วิจัยองค์ประกอบทางชีวเคมีของน้ำยาง และลักษณะทางสรีรวิทยาอื่นๆ
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลงานวิจัยปัจจุบัน

1. การทดสอบพันธุ์ยางในพื้นที่กึ่งแห้งแล้ง (หัวหน้าโครงการวิจัย)
2. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2559 ในแปลง
เกษตรกรพื้นที่ปลูกยางใหม่ (หัวหน้าโครงการวิจัย)
3. การทดสอบพันธุ์ยางแนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่มีความสูง 300 เมตรจากระดับน้ำทะเล (หัวหน้าการทดลอง)
4. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดหนองคาย (หัวหน้าการทดลอง)
5. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดอุดรธานี (หัวหน้าการทดลอง)
6. การทดสอบพันธุ์ยางที่แนะนำชุดที่ 1 ในพื้นที่
จังหวัดขอนแก่น (หัวหน้าการทดลอง)
7. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2559 ในแปลง
เกษตรกรพื้นที่ปลูกยางใหม่จังหวัดน่าน (หัวหน้าการทดลอง)
8. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2559 ในแปลง
เกษตรกรพื้นที่ปลูกยางใหม่จังหวัดพะเยา (หัวหน้าการทดลอง)

9. การทดสอบเทคโนโลยีพันธุ์ยางแนะนำปี 2559 ในแปลง
เกษตรกรพื้นที่ปลูกยางใหม่จังหวัดเชียงราย (หัวหน้าการทดลอง)
10. การเปรียบเทียบพันธุ์ยางชั้นปลาย RRI-CH-37/1/1 (หัวหน้าการ
ทดลอง)
11. ศึกษาอัตราปุ๋ยที่เหมาะสมในยางพาราพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงระยะก่อน
เปิดกรีดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (หัวหน้าการ
ทดลอง)

เอกสารประกอบ

การถอดองค์ความรู้ด้านการผลิตยางพาราเพื่อการเผยแพร่

ชื่อเอกสาร	การเสริมรายได้ในสวนยาง
ผู้ถอดองค์ความรู้	ศจีรัตน์ แรมดี ศูนย์วิจัยยางหนองคาย สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย
ผู้ดำเนินการ	ดร.วิทยา พรหมมี กองวิจัยและพัฒนาการผลิตยาง สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย
ผู้จัดพิมพ์	สถาบันวิจัยยาง การยางแห่งประเทศไทย